

עוד „לפיתוח תחושת מודיעין השדה“

להלן (מענין, ששגיאה זו הנה דוקא אותו נושא אשר סגן יגר לא כללו בין תפקידי הקמ"ן — ולדעתו, לא בצדק).

ובכן — ניטול ספר „במהרב“ ונפתח בפרק י"ג. ראשית דבר נקרא את הפרק ונסביר פסוקיו כ" פשוטם, למען יובן המסופר לכל המשתתפים. לאחר מכן יש לנתחו לאור מטרותנו:

(א) המשימה אשר הוטלה על השליחים.

(ב) פירוט הידיעות אשר נצטוו להביא.

(ג) ביצוע התפקיד ע"י השליחים הסיירים.

(ד) חזרת השליחים והתחקיר ע"י משה.

(ה) שגיאת המודיעין ולקחה.

והנה אנו קוראים: (פסוק 17) „... ויאמר (משה) אליהם: עלו זה בנגב ועליכם את ההר וראיתי את הארץ מה היא ואת העם היושב עליה — החזק הוא הרפה, המעט הוא אם רב, ומה הארץ אשר הוא יושב בה הטובה היא אם רעה ומה הערים אשר הוא יושב בהנה — הבמחניים אם במבצרים, ומה הארץ, השמנה היא אם רזה — היש בה עץ אם אין, והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי ענבים“. פסוקים אלה הנם פקודת המבצע של משה אל סייריו, הם התדריך אשר נתן להם טרם צאתם. האלמנטים המעניינים אותנו הם:

פירוט הידיעות הדרושות: משה עומד לכבוש ארץ זו ולכן ברצונו לדעת:

השטח — מה הוא, הארץ פוריה או דלה, מיוערת או חסרת עצים.

אוכלוסין — העמים היושבים בארץ זו.

עצמת האויב ומצבו — החזק כוחו או חלש, הרב מספרו או מועט.

ביצורים ומערך כוחות — היושב עם זה בכפרים או חצרים פתוחים או במבצרים.

בלשוננו כיום — המפקד מסר לסייריו את דרישותיו ביחס לידיעות החסרות לו. הוא מוסיף ורמזה להם את גזרת הסיור — בנגב ובהר (הר חברון). בשלב זה מן הראוי לעין במפת הארץ. בני ישראל יושבים במדבר פארן, האזור הראשון שעליהם לעבור בו בהמשך התקדמותם יהיה הנגב ואחריה הר חברון. המפקד מבקש עתה לדעת את השלב הראשון והשני אשר לפניו, והסיום — כי לשוננו: תאריך וזמן החיבור — גם הוא ישנו: והזמן „זמן ביכורי ענבים“ כלומר ראשית הקיץ.

לפנינו „פקודת מבצע“ לפעולת מודיעין להשגת

ברשימתו הנ"ל (חוברת צ"ג) ביסס המחבר (סגן יגר) את הצורך בפיתוח תחושת המודיעין — או כפי לשונו, „מודיעין השדה“ — בקרב חיילי היחידות. אין ספק שבלי יומת הקמ"ן ופעילותו אין לפתח תחושה זו והצעותיו של סגן יגר בדבר עריכת תרגילים שונים עשויות לקדם את המאמצים אשר הקמ"ן יצטרך להשקיעם, למען ישאו פרי שעה שיחידתו תצא לתפקידיה הקרביים.

באחת היחידות, בה שקתי, נוכחו המפקדים לדעת שאין די בתרגיל ובהסברה. יש צורך בעוד משהו, אשר יעורר באנשים ענין ורצון לדעת יותר „מודיעין“ (הזוכרים אתם שהיה זמן כאשר רבים חשבו שמודיעין קרבי הוא גם לשכת מודיעין, ולא אחת הוטרד תורן המודיעין בשאלות כגון: „מתי תהיה הצגת קולנוע?“ או: „אולי תאמר לי מתי יוצא אבטובוס ל-X“).

אחד מקציני היחידה הציע אז לנצל למטרה זו את הימים הגשומים, בהם, בדרך כלל, קשה לבצע תרגילים מוצלחים, או את ימי הישיבה הממושכים במשלטים, וזאת בלי לגרוע מערכנות האנשים ומבלי לסבך את מפקד יחידת המשימה בתיאומים רבים. לפי הצעתו ערכנו „משחקי מודיעין“ אשר מטרתם היתה לפתח באנשים תשומת לב לפרטים קטנים לכאורה ולהראות את חשיבותו של כל פריט, ולו הקטן ביותר, אם ישובץ למקומו הנכון בתמונה הכללית. כבסיס ל„משחקים“ אלו שימשו קטעי סיפורים, תמונות וכד', ועל המשתתפים הוטל לפענחם, ולגלות בהם כל פרט ופרט. ע"י כך למדו לא רק להסתכל אלא גם לראות, ולא רק לראות את הקליפה ה-היצונית, אלא לחדור לפני-ולפנים של הענין. ל-דוגמה: הצגנו מספר תמונות טיפ וביקשנו לדעת מתי צולמו (עונת השנה, שעת היום), ברור, שעם זאת הוזכרו גשכחות בדבר אורך הצל וכיוונו, שעון השמש, זיהוי עצמים טופוגרפיים וכדומה.

אחד התרגילים היפים ורבי הענין ביותר היה על רקע תנ"כי, המדובר כמוכן בפרשת המרגלים בספר „במדבר“.

תחילה הוקרא הפרק כולו והוסברו הפסוקים כפשוטם. אחרי כן נשאל כל איש בתורה, לחזות דעתו ונתבקש לומר כיצד הבין הוא את המסופר.

תוך ניתוח הפרק הוכרר לנו שהוא מכיל בצורה סיפורית ובקיצור את תורת המודיעין כולה, ואפילו שגיאת מודיעין רצינית יש בו, עליה יורחב הדיבור

הידיעות הדרושות למפקד כדי לשלבן בהערכת הימצב הכוללת שלו; והם: השטח — כלומר זירת הקרב; האויב — כוחו ומצבו.

והנה הולכים הסיירים ויוצאים לדרכם. כנראה ייחס משה חשיבות רבה לסיור זה, כי קבע כסיירים מראשי השבטים (כבר אז ידעו שהסייר צריך להיות החייל הטוב ביותר ביחידה). מתוך הכתוב נרמז שהם נחלקו חוליות חוליות למטרות שונות, כי אחרת קשה להבין כיצד סימו פעולה זו, כולל הליכה בשני הכיוונים, תוך 40 יום. הם פעלו במצווה ו- חוזרים אל שולחיהם, למסור את דו"ח הסיור שלהם. וכאן נכשל משה בשגיאת מודיעין רצינית. בלשון הפסוק מסופר: „וילכו אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל אל מדבר פארן קדשה וישיבו אותם דבר ואת כל העדה ויראום את פרי הארץ“.

תחקיר הסיירים — במקום שיבוצע ע"י משה לבדו ועם כל סייר ביחידות, נעשה בנוכחות העם כולו וכל הסיירים בצותא, ואין למשה שהות לחקורם ביחידות ובישוב הדעת. מהמשך המסופר אנו מת- רשמים כאילו הושפעו הסיירים, זה מדבריו של זה (מלבד שני האופוזיציונרים!).

השמועה על שוב הסיירים הקהילה את כל העם, כולם צמאים לדעת על ארצם החדשה הזו וכולם שומעים את הדו"ח. טרם ערך המפקד את הערכת המצב שלו — תוך שילוב האלמנטים המודיעיניים והידיעות הנוגעות לכוחותיו הוא — וכבר פקדיו חרצו משפטם, בכו „וילזנו על משה“ וכי.

המסקנה היא שאילו חקר משה את הסיירים

ביחידות והיה משיבם לסודיות, היה מצליח לשקול דברי עשרת הסיירים כנגד השניים, לקבוע מהמנותו ורצינותו של כל סייר, ואחר אילו הוא עצמו היה פונה אל העם ומסביר את מצב העניינים ותכניתו לכיבוש הארץ, יתכן והעם היה חש כי בכוחו לבצע את המשימה.

תוך הרחבת הדיבור על אותם עניינים אשר ניתנו כאן בקיצור וברמז בלבד, נוכל ללמוד מפרשה זו את חשיבות המודיעין המעובד והמהימן, את חשיבות שיבוץ של כל הידיעות מסוכניות-איסוף שונות ואת האיסור המוחלט להסתמך על ידיעה אחת (וב- עיקר בטרם נבדקה) ולראותה כמודיעין מושלם. כמו כן נסיק מכאן עוד מסקנה, על התפקיד הנוסף אשר לקמ"ן היחידה (והוא אותו תפקיד אשר סגן יגר לא ציינו): חינוך חיילי היחידה לסודיות לגבי הידיעות אשר בידיהם וחינוכם למסור את הידיעות לאלה אשר בתוקף תפקידם חייבים לדעתן, ורק לאלה.

לא בכל יחידה מתמנה הקמ"ן לתפקיד קצין- בטחון יחידתי, אך מתפקידו האורגני של כל קמ"ן להקדיש תשומת לבו לבעיית שמירת הידיעות. שאם לא-כן עלולה עצת סגן יגר „לפתח את רצון ה- רכילות“ להתקבל יתר על המידה, וכל המחנה יהיה שותף לידיעות המושגות ע"י הצופים והסיירים, דבר העלול להעמיד בספק את הצלחת פעולותינו, וב- נסיבות ידועות אף לסייע בידי האויב.

על כן — אל-נא יולול הקמ"ן בתפקידו הנוסף הזה ויקדיש גם לו תשומת לב מלאה.

